

invidia nō ē tristitia. ¶ **T**ristitia delectationi opponit. oppositorū at nō ē eadē causa. q̄ cū memoria bonorū hūanorū sit cā delectationis vt s̄ dictū ē. nō erit cā tristitie. est at causa inuidie. dicit. n. phus in 2° rethorice. q̄ his aliqui inuident q̄ habent aut possident rūt q̄ ipsis ueniebāt. aut q̄ ipsi q̄nq̄ possidebāt. q̄ inuidia nō ē tristitia. ¶ **S**z 3° est q̄ da mas. i. 2° li. pōit inuidiā spēm tristitie. et dicit q̄ inuidia ē tristitia in alienis bonis. ¶ **R** dice dū q̄ obm tristitie ē malū ppriū: contingit at id qd̄ ē alienū bonū apprehendi ut malū ppriū. et fz h̄ de bono alieno pōt eē tristitia fz h̄ contingit duplici. ¶ **U**no mō qn̄ q̄s tristat de bono alicui⁹ inq̄tū iminet sibi ex h̄ piculum alicui⁹ nocuenti. sicut cū hō tristat d̄ exaltatione iūmici sui timens ne eū ledat. et tal⁹ tristitia nō est inuidia. fz magis timoris effect⁹. vt phs dicit i 2° rethorice. ¶ **A**lio mō bonū alteri⁹ estimat ut malū ppriū inq̄tū ē diminutiū pprie gl̄ie uel excellentie. et hoc mō d̄ bono alteri⁹ tristat inuidia. et iō p̄cipue de illis bonis hoies inuidēt i q̄b⁹ ē gloria. et i q̄b⁹ hoies amāt honorari et i opinioe esse: ut phs dicit i 2° rethorice. ¶ **A**d p̄mū q̄ dicit dū q̄ nihil phibet id qd̄ ē bonū vni: apprehēdi ut malū alteri. et fm̄ h̄ tristitia aliq̄ pōt eē d̄ bono ut dictū ē. ¶ **A**d fm̄ dicit dū q̄ ga inuidia ē de gloria alterius inq̄tū diminuit gloria quā q̄s appetit. cōns ē ut ad illos tm̄ inuidia hēat q̄b⁹ hō vult se equare vel preferre i gloria. h̄ aut nō ē respectu multū a se distantiū. null⁹. n. nisi isan⁹ studet se equare vel p̄ferre i gloria his q̄ sunt multo eo maiores: puta plebeius hō regi: uel etiam rex plebio quē multuz excedit. et ideo his qui multum distant uel loco uel tpe uel statu: homo non inuidet fz his q̄ sunt pp̄iq̄ q̄b⁹ se nitit eāre uel p̄ferre. naz cū illi excedūt in gloria accidit h̄ extra n̄raz vtilitatē. et inde causat⁹ tristitia. si militudo aut delectationē causat inq̄tū cōcordat volūtati. ¶ **A**d tertiu⁹ dicendū q̄ nullus conat⁹ ad ea in q̄b⁹ ē multū deficiēs. et iō cū aliq̄s i h̄ eū excedat nō inuidet. fz si modicum deficiat videt q̄ ad hoc p̄tingē possit et sic ad hoc conat⁹. vñ si frustraret⁹ ei⁹ conatus pp̄ excessū gl̄ie alteri⁹ tristat. et inde est q̄ amatores honorū sūt magis inuidi. et sicut etiā pusillanimes sūt inuidi: qz oia reputāt magna et qcqd̄ boni alicui accidat reputāt se in magno supatos eē. vñ et Job. 5°. d̄r. ¶ **D**aruulū

occidit inuidia. et dicit Greg⁹ in 6° moral. q̄ inuidere nō possum⁹ nisi eis q̄s nobis i aliq̄ meliores putam⁹. ¶ **A**d q̄rtū dicendū q̄ memoria p̄teritorū bonorū inq̄tū fuerūt habita: d̄ lectionē causat. fz inq̄tū sūt amissa causat tristitiā. et inq̄tū ab his h̄nt⁹ causant inuidiam ga h̄ maxie videt glorie p̄pe derogare. et iō dicit phs i 2° rethorice. q̄ senes inuident iunioribus. et illi q̄ multū expēderūt ad aliqd̄ cōsequendū inuident bis q̄ puis expensis illud sūt cōsecuti. dolēt. n. d̄ amissione suorū bonorū. et de hoc q̄ aly cōsecuti sūt bona.

Ad secūdū sic proce

ditur. ¶ **V**idēt q̄ inuidia non sit pctm̄. Dicit eni Jer⁹ ad Allethā de instructioe filie. Habeat socias cū q̄bus discat: q̄b⁹ inuideat: q̄z laudibus mordeat. fz null⁹ ē sollicitudus ad peccādū. q̄ inuidia nō ē pctm̄. ¶ **T**ristitia ē tristitia de alienis bonis: ut Damas. dicit. fz hoc q̄nq̄ laudabil⁹ sit: d̄r. n. p̄. 29°. Cū ipy supserint p̄cipatū gemet p̄plus. q̄ inuidia nō ē sp̄ pctm̄. ¶ **I**nuidia zelū quēdā nomiat. fz zelus qd̄ ē bon⁹ fm̄ illud ps. Zel⁹ dom⁹ tue comedit me. q̄ inuidia nō sp̄ ē pctm̄. ¶ **P**ena inuidiā 3° culpā. fz inuidia ē qd̄ pena: dicit. n. Greg⁹ 5° moral. Cū deuictū cor liuor⁹ p̄tredo corrupit ipa q̄q̄ extiora idicāt q̄z quicūq̄ zelus vesania instigat. color app̄e pallore afficit: oculi dep̄mūt: mens accēdit: membra frigesūt. fit i cogitatioe scabies: i dentibus stridor. q̄ inuidia nō ē pctm̄. ¶ **S**z 3° ē qd̄ d̄r ad Gal. 6°. Nō efficiamur ianis glorie cupidi: iuncē puocātes et iuncē inuidentes. ¶ **R** d̄ q̄ sicut dictum est: inuidia est tristitia qd̄ dā de alienis bonis. Sz h̄ tristitia pōt cōtingere q̄tuor mōis. ¶ **U**no qd̄ cū aliq̄s dolet de bono alicui⁹ inq̄tū ex eo timet nocuentū uel sibi ipsi uel etiā aly bonis. et tal⁹ tristitia non ē inuidia ut dictū ē. et pōt eē sine pctō. vñ Greg⁹. 22°. moral. ait. Euenire plerūqz solet ut nō amissa caritate et iūmici nos ruia letificet et rursū ei⁹ gl̄ia sine inuidie culpa cōtristet. cū et ruente eo qd̄ dā h̄n̄ erigim⁹ et p̄ficiēte illo plerosqz iuste opprimim⁹ formidam⁹. ¶ **A**lio mō pōt aliq̄s tristari d̄ bono alteri⁹: n̄ ex eo q̄ h̄ ipse bonū. fz ex eo q̄ nobis deest bonū illud qd̄ ipse h̄. et h̄ p̄prie est zelus ut phs dicit in 2° rethorice. et si iste zelus sit circa bona honesta laudabil⁹ ē fz illud. i. ad Cor. i. 4°. ¶ **E**mulamini spūalia.

Emde conit
 ¶ **A**d p̄mū sic proce
 ¶ **A**d p̄mū sic proce

si aut sit de bonis temporalibus potest esse cum peccato et sine peccato. 3. modo aliquis tristatur de bono aliter in quantum illi cui accidit bonum est eo indignum. quod quidem tristitia non potest oriri ex bonis honestis ex quibus aliquis iustus efficitur. sed sicut philosophus dicit in 2. rethorice est de diuitiis et talibus que pertinent ad puenire dignis et indignis. et hanc tristitia secundum ipsum vocat nemesis. et pertinet ad bonos mores. sed beatus iohannes dicit: quia considerabat ipsa bona temporalia secundum se pro ut pertinent magna videri non respiciuntur ad eterna. sed secundum doctrinam fidei temporalia bona que indignis pueniunt ex iusta dei ordinatio disponunt vel ad eorum correctionem vel ad eorum damnationem. et huiusmodi bona que nihil sunt in comparatione ad bona futura que seruantur bonis. et ideo huiusmodi tristitia prohibetur in scriptura sacra sed illud psalmus. Noli emulari in malignantibus: neque zelaueris facientes iniquitatem. et alibi. Pene effusi sunt gressus mei: quia zelavi super iniquos pacem peccatorum videns. 4. modo aliquis tristatur de bonis alicuius in quantum alter excedit ipsum in bonis et hanc proprie est inuidia. et istud sermo est prauum ut philosophus dicit in 2. rethorice: quia dolet de eo de quo est gratulandus. s. de bono proximi. Ad primum ergo dicendum quod ibi sumitur inuidia pro zelo quod quis debet imitari ad perficiendum cum melioribus. Ad secundum dicitur de illa peccat de tristitia alienorum bonorum secundum primum modum. Ad tertium dicendum quod inuidia differt a zelo sicut dictum est. unde zelus aliquis potest esse bonus. sed inuidia semper est mala. Ad quartum dicitur quod nihil prohibet aliquod peccatum ratione alicuius adiuncti penale esse ut secundum dictum est cum de peccatis ageretur.

Ad tertium sic proceditur.

Videtur quod inuidia non sit peccatum mortale. Inuidia enim cum sit tristitia est passio appetitiva fitini. sed in sensualitate non est peccatum mortale. sed solum in ratione: ut patet per Augustinum 12. de tri. ergo inuidia non est peccatum mortale. **R.** In infantibus non potest esse peccatum mortale. sed in eis potest esse inuidia: dicitur enim Augustinus in preloquio. Vidi ego et expertus sum zelantem puerum: non dum loquatur et inuebat pallidus amaro aspectu collactaneum suum. ergo inuidia non est peccatum mortale. **R.** De peccato mortale alicuius virtuti contrariatur. sed inuidia non contrariatur alicuius virtuti. sed nemesis que est quedam passio: ut patet per philosophum in 2. rethorice. ergo inuidia non est peccatum mortale. **S.** Sed est quod dicitur Job. 5. Paruulum occidit inuidia. nihil autem occidit spiritualiter nisi peccatum mortale. ergo inuidia est peccatum mortale. **R.** Dicitur

quod inuidia ex genere suo est peccatum mortale. genus autem peccati ex obiecto consideratur. inuidia autem secundum rationem sui obiecti contrariatur caritati pro qua est vita anime spiritualis. sed illud. i. Job. 3. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam: quoniam diligimus fratres: vtriusque autem obiecti et caritatis et inuidie est bonum proximi. sed secundum contrarium motum. nam caritas gaudet de bono proximi. inuidia autem de eodem tristatur ut ex supra dictis patet. unde manifestum est quod inuidia ex suo genere est peccatum mortale. sed sicut supra dictum est in quibuslibet genere peccati mortalis inueniuntur aliqui imperfecti motus in sensualitate existentes qui sunt peccata venialia: sicut in genere adultery proximum mortis occidit piscicetia. et in genere homicidii proximum mortis ire: ita etiam in genere inuidie inueniuntur aliqui primi motus quoniam etiam in viris perfectis: qui sunt peccata venialia. Ad primum ergo dicitur quod motus inuidie secundum quod est passio sensualitatis est quedam imperfectum in genere actuum humanorum quorum principium est ratio. unde talis inuidia non est peccatum mortale: et similis est ratio de inuidia paruulorum in quibus non est versus rationis. unde patet ad secundum. Ad tertium dicitur quod inuidia secundum philosophum in 2. rethorice opponitur et nemesis et misericordia. sed secundum diuersa. nam misericordia opponitur directe secundum contrarietatem principalis obiecti. inuidus enim tristatur de bono proximi. misericors autem tristatur de malo proximi. unde inuidi non sunt misericordes sicut ibidem dicitur: nec e contrario ex parte vero est de cuius bono tristatur inuidus opponitur inuidia nemesis. nemesis autem tristatur de bono indigne agentium secundum illud psalmus. Zelavi super iniquos pacem peccatorum videns. inuidus autem tristatur de bono eorum qui sunt digni. unde patet quod prima contrarietas est magis directa quam secunda. misericordia autem quedam virtus est et caritas. proprie effectus. unde inuidia misericordie opponitur et caritati.

Ad quartum sic proceditur.

Videtur quod inuidia non sit vitium capitale. Vitia enim capitalia distinguuntur in filias capitalium vitiorum. sed inuidia est filia inanis glorie: dicitur enim philosophus in 2. rethorice. quod amatores honoris et glorie magis inuidet. ergo inuidia non est vitium capitale. **R.** Vitia capitalia videtur esse leniora quam alia que ex eis oriuntur: dicitur enim Gregorius 31. moralium. Prima vitia decepte meti quasi sub quedam ratione se igerunt. sed que sequuntur dum mentem ad omnem infamiam pertrahunt quasi bestiali clamore mentem confundunt. sed inuidia videtur esse grauissimum peccatum: dicitur enim Gregorius 5. moralium. Quis pro eo vitium quod prope tratur humano cordi atque hostis viri infundit

in hac tñ neq̄tia tota sua viscera serpens ocu-
tit et iprimēde malicie pestē vomit. ḡ inuidia
nō ē vitii capitale. ¶ **U**idē q̄ icōueni-
ent ei^o filie assignēt a Gregl. 31° moral. vbi
dīc q̄ de inuidia orit̄ odii: susurratio: detrac-
tio exultatio i aduers^o primi. et afflictio i p-
speris. exultatio. n. i aduersis primi et afflic-
tio i pspis idē vī eē qd̄ inuidia ut ex pmissis
ps. ḡ nō ista debēt pōi ut filie inuidie. ¶ **S**z̄ ē
ancoritas gregl. 31° moral. q̄ pōit inuidiā vi-
tū capitale. et ei p̄dictas filias assignat. ¶ **R**o-
dō q̄ sicut accidia ē tristitia de bono spiri-
tuali vino: ita inuidia ē tristitia de bono pxi-
mi. dictū ē at̄ s̄ accidia eē vitii capitale ea
rōne: q̄a ex accidia hō ipellitur ad aliq̄ faciē
da uel ut fugiat tristitia. uel ut tristicie satis-
faciat. vñ eadē rōne inuidia pōitur vitii ca-
pitale. ¶ **A**d primū ḡ dō q̄ sicut Greg^o dicit
in 31° moral. capit. lia vitia tanta sibi cōiun-
guntur: ut nō nisi vñū de alio
pferat. p̄ma nāq̄ supbie soboles inanis est
glia. q̄ dū oppressā mentē corrumpit mor i
uidiā gignit: q̄ dū vni nois potentiā appe-
tit ne q̄s hāc ali^o adipisci valeat tabescit. n̄
ē ḡ rōne vitii capitalis q̄ ipsū ex alio oriat̄
sz̄ q̄ n̄ habeat aliquā p̄cipalē rōne. p̄duce-
di ex se multa gnā pctōz. forte tamen ppter
B q̄ inuidia manifeste ex inani gloria nascit̄
nō ponit vitii capitale neq̄ ab **I**sidoro i li^o
de sūmo bono: neq̄ a **C**assiano in li^o de in-
stituti cenobioz. ¶ **A**d scōm dō q̄ ex verb
illis non habetur q̄ inuidia sit maximū pec-
catoz. sz̄ q̄ n̄ diabolo^o inuidiā suggerit. ad B
hoiez iducē qd̄ ip̄e p̄cipalit̄ i corde by: q̄a sic
ibi iducitur oīter: inuidia diaboli mors itro-
iuit i orbē terraz. est tamē quedā inuidia q̄
iter ḡuissīma pctā op̄tat. s. inuidia fraterne
gr̄e scōm q̄ aliq̄s dolet de ip̄o augmēto gr̄e
dei: nō solū de bono p̄xi. vñ ponit pctm̄
i spm̄ sc̄m: q̄a p̄ hāc inuidiā hō qd̄amō iui-
det spm̄ sc̄o q̄ i suis opibus glorificat. ¶ **A**d
tertiū dō q̄ numerus filiarum inuidie sic pōt
sumi: q̄a i conatu inuidie ē aliqd̄ tanq̄ prin-
cipiū. et aliqd̄ tanq̄ mediū. et aliqd̄ tanq̄ t̄mi-
nus. p̄cipiū qd̄ ē ut aliqd̄ diminuat glia
alterius uel i occulto. et sic ē susurratio. uel
manifeste. et sic ē detractio. mediū aut̄ est q̄
aliq̄s itē dēs diminuet gloriā alteri^o: aut pōt
et sic ē exultatio in aduersis: aut nō pōt. et sic
ē afflictio i pspis. t̄mi^o aut̄ ē in ip̄o odio.
q̄a sic bonū delectat et causat amorē. ita tri-

sticia causat odiū ut s̄ dictū ē. afflictio aut̄ i
p̄spis primi vno modo ē ipsa inuidia iqt̄uz
s. aliq̄s tristat de p̄spis alicuius s̄m q̄ h̄nt
glia. quandā. alio vero mō ē filia inuidie sz̄
q̄ p̄spa p̄xi eueniūt s̄ conatū inuidētis q̄
nitit̄ ipedire. exultatio at̄ i aduersis nō ē di-
recte idē qd̄ inuidia sz̄ ex ea seq̄. nā ex tristi-
cia de bono p̄xi q̄ ē inuidia. sequit̄ exulta-
tio de malo eiusdē.

¶ **E**inde cōside

Orandū ē de peccatis q̄ oppo-
nuntur paci. Et p̄ d̄ discor-
dia q̄ ē i corde. ¶ **1°** de con-
tentione q̄ ē i ore. ¶ **3°** d̄ his
que p̄tinēt ad op^o. s. d̄ scismate rixa et bello
¶ **C**irca primū q̄rūt duo. p̄ vtz discordia
sit pctm̄. ¶ **2°** vtz sit filia inanis glorie.

¶ **A**d primū sic proce-

dit. ¶ **U**idē q̄ discordia nō sit pctm̄. Discor-
dare. n. ab aliq̄ ē recedere ab alterius volun-
tate. sz̄ nō vī eē pctm̄: q̄a voluntas primi
nō ē regula voluntatis n̄re. sz̄ sola voluntas di-
uina. ḡ discordia nō ē pctm̄. ¶ **P**. Quicūq̄
iducit aliquē ad peccādū et ipse peccat. sed i-
ducere int̄ aliq̄s discordiā nō vī eē pctm̄ d̄
n. Act. 23°. q̄ sciens Paulus q̄ vna ps eēt
saduiceoz et altera phariseoz exclamauit in
ocilio. Viri fratres ego phariseus sū fili^o pha-
riseoz. de spe et de resurrectione mortuoz
ego iudicoz. et cū B dixisset: facta ē dissētio i-
ter phariseos et saduceos. ḡ discordia n̄ est
pctm̄. ¶ **P**. pctm̄ p̄cipue mortale i scis viris
nō iuenit. sz̄ i scis viris iuenit discordia: d̄
n. Act. 15°. Facta ē dissētio inter Paulum et
Bernabā ita ut discederēt ab iuicem. ḡ dis-
cordia n̄ ē pctm̄ et maxie mortale. ¶ **S**z̄ est
q̄ ad Gal. 5°. dissētionē. i. discordie ponit̄
iter opa carnis d̄ qb^o subdit: q̄ talia agūt re-
gnū dei n̄ sequēt. nihil at̄ excludit a regno
dei: nisi pctm̄ mortale. ergo discordia ē pctm̄
mortale. ¶ **R**o dō q̄ discordia cordie oppo-
nit̄. discordia at̄ ut s̄ dictum ē ex caritate cau-
satur iqt̄uz. s. caritas multoz corda coniūgit
i aliqd̄ vñū qd̄ ē p̄cipalit̄ quidē bonū di-
uinū. secundario at̄ bonū p̄xi. discordia
igit̄ eadē rōne ē pctm̄ iqt̄uz huiusmodi con-
cordie triat. ¶ **S**z̄ sciēdū q̄ h̄ cōcordia p̄ dis-
cordiā tollit dupliciē. vno qd̄ mō p̄ se. alio
vno mō p̄ accidēt. p̄ se qd̄ i hūanis actibus et